

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทสถานีนอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ในชุมชนสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้เขียน	นายพงษ์พันธ์ พรทิพย์
สาขาวิชา	การจัดการสิ่งแวดล้อม
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทสถานีนอนามัย ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ สถานีนอนามัยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 266 แห่ง ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยการจับฉลาก ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหัวหน้าสถานีนอนามัยเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาจากการทดสอบทางสถิติโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise method) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนอนามัย ได้แก่ 1) การรับรู้บทบาทในงานด้านสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนอนามัยมีคะแนนการรับรู้บทบาทในงานด้านสิ่งแวดล้อมสูง จะมีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนอนามัยสูงกว่าสถานีนอนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนอนามัยมีคะแนนการรับรู้บทบาทในงานด้านสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมของสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมสูงจะมีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนอนามัยสูงกว่าสถานีนอนามัยที่มีคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า 3) เพศของหัวหน้าสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนอนามัยเป็นเพศหญิง จะมีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนอนามัยมากกว่า สถานีนอนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนอนามัยเป็นเพศชาย ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของบทบาทสถานีนอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้ร้อยละ 24.2 ($R^2 = 0.242$)

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนอนามัย พบว่า 5 อันดับแรกที่เป็นปัญหาสูงสุด ได้แก่ 1) งบประมาณไม่เพียงพอ 2) คณะกรรมการสภาตำบล/คณะกรรมการหมู่บ้านไม่กระตือรือร้น 3) วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ 4) จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ 5) องค์การบริหารส่วนตำบลไม่กระตือรือร้น ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานีนอนามัย

ได้แก่ 1) ควรมีการเสริมสร้างความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการ
สิ่งแวดล้อมในชุมชนให้กับเจ้าหน้าที่ของสถานีนามัยอย่างต่อเนื่อง 2) ควรจัดให้มีการอบรมให้
ความรู้กับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับการ
จัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน 3) ควรให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ที่
เกี่ยวข้องในเรื่องสิ่งแวดล้อมมีการประสานงานกันในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินงาน 4) ควร
สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนสำหรับ
สถานีนามัย

ในการศึกษาี้ผู้ศึกษาเสนอแนะว่า ในการส่งเสริมบทบาทสถานีนามัยต่อการจัดการ
สิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้
บทบาทของหัวหน้าสถานีนามัยในงานด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร
เอกสารวิชาการและสื่อต่าง ๆ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับสถานีนามัย

Thesis Title   Factors Affecting the Roles of Health Centers in the
                                 Environmental Management of their Communities in the
                                 Four Southern Border Provinces.

Author   Mr.Phongphan Pornthip

Major Program   Environmental Management

Academic Year   2002

Abstract

The purpose of this study was to 1) determine factors affecting to the roles of health centers in the environmental management of their communities : 2) identify obstacles and : 3) provide recommendations in the environmental management of their communities. The sample consisted of 266 health centers in the four southern border provinces, which were derived from a simple random sampling method with to draw lots. Interview and data were obtained from the chiefs of these health centers who filled in the questionnaire.

The findings indicate according to statistical analysis by stepwise method, at 0.05 statistical significant implied level, that factors affecting to the health centers' roles in the environmental management of their communities are as follows : 1) **health center chiefs' awareness of roles in environmental activities.** Health centers with scores higher in awareness of roles in environmental activities played a more active roles in the environmental management of their communities than those with lower scores. : 2) **awareness of environmental information.** Health stations with scores higher in awareness of environmental information played a more active roles in the environmental management of their communities than those with lower scores. : 3) **sex.** Health stations led by female chiefs played a more active roles in the environmental management of their communities than those led by male chiefs. These could explain 24.2 of the health centers' roles in the environmental management of their communities ($R^2 = 0.242$).

Problems , obstacles and recommendations for health centers in the environmental management of their communities are as follows. The first five greatest problems found were : 1) Insufficient funding : 2) Inactive environmental management of sub – district councils / village committees : 3) Inadequate supplies of materials and equipment : 4) Insufficient staff : 5) Inactive environmental management of sub – district administration organizations. Recommendations put forward to health station chiefs are as follows : 1) Technical support and education regarding activities in environmental activities for communities should be provided to health centers staff on a regular basis : 2) Training in environmental activities for communities should be provided to sub – district administration organization staff , communities leaders and community residents : 3) Government organizations at the provincial , district and sub – district level which are involved in environmental management should coordinate their activities in all stages of operation : 4) More money , material and manpower support should be provided in the health centers environmental management for their communities .

In the light of the findings, it is recommended that, to enhance the roles of health station in the environmental management of their communities, chiefs of health centers should be more aware of and informed about their roles in environmental activities. Support should be given by furnishing these health centers with information, news, technical papers and other materials about the environment.